

AHVENANMAAN MAAKUNTALAKI

1 Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksymä maakuntalaki

*Landskapslag om ändring av jaktlagen för landskapet Åland*¹
(Maakuntalaki Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain muuttamisesta)

2 Tasavallan presidentin veto-oikeus

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991), jäljempänä *itsehallintolaki*, 19 §:n 2 momentin mukaan tasavallan presidentti voi, kun korkeimman oikeuden lausunto on hankittu, määrätä maakuntalain raukeamaan kokonaan tai osittain, jos hän katsoo maakuntapäivien ylittäneen lainsäädäntövaltansa tai maakuntalain koskevan valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta. Presidentin on tehtävä päätöksensä neljän kuukauden kuluessa siitä, kun maakuntapäivien päätös annettiin oikeusministeriölle tiedoksi.

Muistion 1 kohdassa mainittu maakuntalaki on saapunut oikeusministeriöön 23.6.2025.

3 Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain muuttamisesta annettu maakuntalaki

Maakuntapäivät on päätöksellään hyväksynyt maakuntalain Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain muuttamisesta. Muutosten tavoitteena on yhtenäistää valkohäntäpeuran, metsäkauriin ja hirven metsästystä koskevia sääntöjä. Maakuntalakiin on otettu säännökset, joiden mukaan valkohäntäpeuran metsästyksen sovelletaan samoja lupavaatimuksia kuin metsäkauriin ja hirven metsästyksen. Maakuntalakiin on lisätty myös maksuja ja valitusoikeutta koskevat uudet säännökset sekä muutoksia metsästyslain lainvastaisen toiminnan seuraamuksia koskeviin säännöksiin.

Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto

Itsehallintolain 19 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunta antaa oikeusministeriölle lausunnon maakuntalain hyväksymispäätöksestä ennen päätöksen esittelemistä tasavallan presidentille.

Itsehallintolain 36 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtuuskunnan virkakieli on ruotsi.

¹ VN/20585/2025

Ahvenanmaan valtuuskunta on antanut 15.7.2025 päivätyn lausunnon (Nr 31/25) muistiossa mainitusta maakuntalaista.

Maakuntalain 68 §:n 2 momentin mukaan riista tai sen arvo kuuluu Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle (tarkoittanee Ahvenanmaan valtuuskunnan mukaan Ahvenanmaan maakuntaa), jos joku on lain vastaisesti tappanut tai pyydystänyt riistaeläimen sellaisissa olosuhteissa, ettei toisella ollut oikeutta riistan haltuunottoon. Vastaavalla tavalla kuin maakunnan hallituksen lakiehdotuksessa nro 14/2024–2025 riista tai sen arvo tulisi voimassa olevan maakuntalain tapaan valtiolle. Lakiehdotuksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan riistan kuuluminen valtiolle 68 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa johtuu siitä, että menettämisseuraamuksia on pidettävä osana yleistä rikosoikeutta, joka kuuluu itsehallintolain 27 §:n 22 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaan valtuuskunnan käsityksen mukaan menettämisseuraamukset ovat luettavissa itsehallintolain 27 §:n 23 kohdassa tarkoitettuun valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvaan lainkäyttöön (ks. mm. Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunnot 20/03 ja 29/11).

Edellä mainittuun viitaten Ahvenanmaan valtuuskunta katsoo, että maakuntalain voimaantulolle ei ole estettä lukuun ottamatta maakuntalain 68 §:n 2 momenttia, joka on valtuuskunnan mukaan määrättävä raukeamaan.

Korkeimman oikeuden lausunto

Oikeusministeriö pyysi 14.8.2025 lausuntoa korkeimmalta oikeudelta muistiossa mainitusta maakuntalaista. Itsehallintolain 36 §:n 2 momentin mukaan korkeimman oikeuden itsehallintolaissa tarkoitetut lausunnot on laadittava ruotsin kielellä.

Korkein oikeus on antanut lausuntonsa (KKO-HD/1100/2025) 26.9.2025.

Maakuntalakiin on otettu uusi valitusoikeutta koskeva 31 b §. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteröity yhteisö, jonka kotipaikka on Ahvenanmaalla, ja jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen, voisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen maakunnan hallituksen päätöksestä maakuntalain 28 §:ssä ja 30 §:n 2 momentissa tarkoitettussa asiassa. Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Korkein oikeus toteaa, että itsehallintolain 27 §:n 23 kohdan mukaan valtakunnalla on yksinomainen toimivalta säätää valitusoikeudesta (ks. myös KHO 2025:36, 49 kohta). Itsehallintolain 19 §:n 3 momentista johtuu, että maakuntalakiin voidaan yhtenäisyyden ja selkeyden vuoksi ottaa valtakunnan lainsäädännön piiriin kuuluvia säännöksiä, jos ne asiallisesti vastaavat valtakunnan lain vastaavia säännöksiä. Tällaisten säännösten ottaminen maakuntalakiin ei muuta valtakunnan ja maakunnan välistä lainsäädäntövallan jakoa.

Valitusoikeudesta säädetään valtakunnan metsästyslain 90 §:ssä, jonka mukaan rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon - tai ympäristönsuojelun edistäminen, on valitusoikeus asiassa, joka koskee metsästyslain 41 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa ja metsästyslain 41 b §:ssä

tarkoitettua ilmoitusmenettelyä. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 122 §:n 1 momentin mukaan päätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Pykälän 3 momentin mukaan päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa niin säädetään, jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön välittömästi tai täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä. Se, edellyttääkö päätöksen luonne tai yleinen etu sen täytäntöönpanoa lainvoimaa vailla olevana, on arvioitava tapauskohtaisesti (ks. HE 29/2018 vp s. 190).

Korkein oikeus huomauttaa lausunnossaan, että toisin kuin valtakunnan metsästyslain 90 §:ssä, maakuntalain 31 b § ei rajoita valitusoikeutta rekisteröityihin paikallisiin tai alueellisiin yhteisöihin, vaan edellyttää ainoastaan, että lainkohdassa tarkoitettun yhteisön kotipaikka on Ahvenanmaalla. Tältä osin maakuntalaki ei siten korkeimman oikeuden mukaan asiallisesti vastaa valtakunnan laissa olevia säännöksiä. Koska valtakunnan metsästyslaissa ei ole säännöksiä päätösten täytäntöönpanosta, maakuntalaki ei ole yhdenmukainen myöskään asiallisesti valtakunnan lainsäädännön kanssa.

Edellä mainituilla perusteilla korkein oikeus katsoo, että maakuntalain 31 b §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä ja 2 momentin ensimmäistä virkettä ei ole voitu ottaa maakuntalakiin itsehallintolain 19 §:n 3 momentin nojalla. Säännökset ovat siten korkeimman oikeuden mukaan toimivallan ylityksiä. Korkein oikeus katsoo, että pykälä on kokonaisuudessaan määrättävä raukeamaan.

Korkein oikeus on lausunnossaan tarkastanut myös 68 §:n 2 momenttia, jonka mukaan riista tai sen arvo kuuluu Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle, jos joku on lain vastaisesti tappanut tai pyydystänyt riistaeläimen sellaisissa olosuhteissa, ettei toisella ollut oikeutta riistan haltuunottoon.

Itsehallintolain 18 §:n 25 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat rangaistavaksi säätämistä ja rangaistuksen määrää maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvilla oikeudenoilla. Itsehallintolain 27 §:n 22 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta rikosoikeuden osalta lukuun ottamatta, mitä 18 §:n 25 kohdassa säädetään. Korkein oikeus on aiemmin todennut, että valtakunnan toimivalta rikosoikeuden alalla kattaa yksiselitteisesti rikosoikeuden yleisen osan, johon kuuluvat muun muassa rikoksen käsite ja seuraamukset, kun taas itsehallintolain 18 §:n 25 kohdan mukainen toimivallanjaon poikkeus koskee vain rangaistavaksi säätämistä ja rangaistuksen määrää maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvilla oikeudenoilla (ks. korkeimman oikeuden lausunto 23.12.2015, OH2015/212).

Korkein oikeus katsoo, että rikoslain 10 luvun mukaiset menettämisseuraamukset on osa yleistä rikosoikeutta, joka kuuluu itsehallintolain 27 §:n 22 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Itsehallintolain 19 §:n 3 momentista seuraa, että menettämisseuraamuksista voidaan säätää maakuntalaissa vain siltä osin kuin ne ovat asiallisesti vastaavien säännösten mukaisia.

Valtakunnan metsästyslain 80 §:n 1 momentin mukaan riista tai sen arvo tuomitaan valtiolle menetetyksi, jos riistaa on metsästetty vastoin metsästyslain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä ilman, että toisella on ollut oikeutta riistan metsästämiseen tai haltuun ottamiseen. Riistan arvo määräytyy metsästyslain 79 §:n mukaisesti. Korkein oikeus huomauttaa, että rikoslain 10. luvun 1-4 ja 6-11 §:n mukaan menettämisseuraamus merkitsee rikoksen taloudellisen hyödyn tai muun rikoslaissa säädetyn omaisuuden tuomitsemista valtiolle menetetyksi. Toisin kuin valtakunnan lainsäädännössä, maakuntalain 68 §:n 2 momentissa säädetään, että riista tai sen arvo kuuluu Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle. Koska maakuntalaki ei tältä osin ole asiallisesti valtakunnan lainsäädännön mukainen, korkein oikeus, että maakuntalain 68 §:n 2 momentti on toimivallan ylitys. Lainkohta on siten määrättävä raukeamaan.

Näillä perusteilla korkein oikeus katsoo, että Ahvenanmaan maakunnan metsästyslain muuttamisesta annetun maakuntalain 31 b § ja 68 §:n 2 momentti on määrättävä raukeamaan. Korkein oikeus katsoo, että tarkasteltu maakuntalaki kuuluu muilta osin maakunnan toimivaltaan eikä maakuntalain voimaantulolle muilta osin liene estettä.

4 Esitys

Esitetään, että tasavallan presidentti päättää Ahvenanmaan valtuuskunnan ja korkeimman oikeuden esittämillä perusteilla sekä siltä osin kuin nämä perusteet eroavat toisistaan, korkeimman oikeuden esittämillä perusteilla määrätä muistiossa mainitun maakuntalain raukeamaan 31 b §:n ja 68 §:n 2 momentin osalta, ja muilta osin päättää olla käyttämättä veto-oikeuttaan maakuntalakiin.